

GORENJEJEC

Političen in gospodarski list.

Stane za Kranj z dostavljanjem na dom 4 K, po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K, za druge države stane 5-60 K. Posamezna številka po 10 vin. — Na naročbe brez istodobne vpošiljatve naročnine se ne ozira. — Uredništvo in upravnništvo je na pristavi gosp. K. Floriana v «Zvezdi».

Izhaja vsako soboto
zvečer

Inserati se računajo za celo stran 50 K, za pol strani 30 K, za četrt strani 20 K. Inserati se plačujejo naprej. Za manjša oznanila se plačuje za petlet-vrsto 10 vin., če se tiska enkrat, za večkrat znaten popust. — Upravništvu naj se blagoviljo pošiljati naročnina, reklamacije, oznanila, sploh vse upravne zadeve, uredništvu pa dopisi in novice. — Dopisi naj se izvolijo frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

Vodovod za Kranj in okolico.

Minuli četrtek smo izdali za Kranj in okolico posebno izdajo našega lista s to-le vsebino:

Vesela novica prihaja iz Ljubljane. **Deželni odbor kranjski je v svoji večerajšnji seji oddal to velikansko delo dvema tvrdkama in s tem zadostil vroči želji in krvavi potrebi po dobri pitni vodi vsega prebivalstva mesta Kranja ter okolice, to pa zlasti vsled tega, ker je ta zadeva, ki se je vlekla celih 12 let kakor morska kača in bila ves čas stalno povod raznim spletkam ter razburjenju predvsem kranjskega prebivalstva, prišla v zadnji štadij tako, da se bo že v nekaj tednih zasadil v zemljo kramp ter se začele polagati vodovodne cevi.**

Dež. odbor je oddal tvrdkama Bacher v Beljaku in Janesch & Schnell na Dunaju zgradbo tega velikega dela. Tvrdka Bacher ima dobaviti vse cevi, armature in montažo, izkopije järke, izvrši voznje, mostič čez Kokro in napravo korit. Ta dela so proračunjena na 488.577 kron. Druga tvrdka Janesch & Schnell izvrši oba rezervoarja, zajetje studencev in nekatera manjša dela med studencem in rezervoarjem v Tupaličah. Ta dela so proračunjena na 95.015 kron. Za premostenje se porabi državni most čez Kokro. V tem slučaju bi bil skupni popust obeh tvrdk 4.714 kron 43 vinarjev. Ker je torej vsota, za katero se je oddalo delo, znatno nižja od najvišjega zneska, katerega je določil deželni odbor, namreč 620.000 kron, se bodo primerno znižali dohodki države, dežele in prizadetih obč. n. Kranj plača potemtakem le 107.600 K namesto 127.091 K, kmetске občine pa 49.863 K namesto 58.909 kron. **Z zgradbo se prične takoj, v mestu Kranju bomo pili vodo iz Čemšenika**

najbrž že to zimo. Vsa naprava mora biti izvršena v dveh letih.

Kakor blisk se je raznesla ta najnovejša vest po Kranju in vsem dobromislečim ljudem je brati na obrazu zadovoljstvo in radost. Poparjeni so le oni odkriti in skriti klevetniki, ki so kar najstrastneje hujskali venomer prizadete faktorje in so pravi sokrivci, da je moralo prebivalstvo zaradi njih stradati tako dolgo prepotrebne vode. **Zatorej živelo, vztrajno in koristno delo!**

Zoper jetiko.

«Deželno pomožno društvo za bolne na pljučih na Kranjskem» je izdalo svoje poročilo o dosežanem štiriletnem delovanju. To poročilo obsega jako zanimive podatke, ki so vredni, da pridejo v najširše kroge. Poročilo o delovanju v četrtem društvenem letu objavljamo tako, kakor ga je podalo društvo samo.

Poročilo pravi, da je veljalo četrto leto skoraj izključno delovanju ljubljanske oskrbovalnice, katero je omogočila v prvi vrsti subvencija 1500 kron ljubljanskega občinskega sveta.

Dne 2. marca 1907 je bila v dvorani hotela «Union» predstava, ki je prinesla nad 1600 kron čistega dobička.

Koncem marca je dobilo deželno pomožno društvo od strani c. kr. ministrstva za notranje zadeve uradno obvestilo, da sta se z zakonom z dne 28. decembra 1906, drž. zak. št. 257, dovolila dva milijona kron iz državnih prihrankov za odvratanje jetike. Obenem je sledilo vabilo h komisijskemu posvetovanju v ministrstvu za notranje zadeve, ki naj bi stavilo predloge, kako bi se najprimernejše uporabil ta kredit in ki naj bi sestavilo načrt odvratanja. Posvetovanje se je vršilo

pod predsedstvom sekcijskega šefa Viktorja barona Heina. Udeležili so se ga zastopniki ministrstva za notranje zadeve, finančnega ministrstva in ministrstva za uk in bogočastje, dalje odposlanci zdravilišča Alland, društva za odvratanje jetike na Stajerskem, pomožnega društva za bolne na pljučih v avstrijskih kraljevstvih in deželah in vseh njegovih podružnic. Deželno pomožno društvo za bolne na pljučih na Kranjskem je zastopal generalni tajnik. Zborovalci so sklenili, da se fond kot tak ne sme kratiti, da se naj ga marveč skuša pomnožiti z nadaljnimi rednimi prispevki. Pač naj se razdele vsakoletne obresti med ona društva, ki imajo namen, odvratanje jetiko. Obenem se je določilo, da je kot najvažnejše sredstvo v boju proti jetiki smatrati oskrbovalnice. Delovanje teh naj po možnosti popolnujejo otroška zavetišča, ferialne kolonije, odpočivališča i. t. d. Tudi zdraviliščem gre važno mesto med nasvetovanimi pripravami, akoravno je največjo pozornost obratati na profilaktičko delovanje.

Koncem junija je dobilo društvo potom c. kr. deželne vlade poziv, da najvložijo prošnjo za subvencijo iz fonda dveh milijonov kron. Po korenitih posvetovanjih se je sklenilo opozarjati osobito na potrebo otroškega zavetišča, brez katerega delovanje oskrbovalnice v mnogih slučajih ne more imeti popolnega vspeha, ker ni moč otrok odstraniti iz nevarne okolice. In vendar bi se dali vsi prizadeti otroci rešiti, če bi se jim pravočasno preskrbelo zdravju primerno zavetje. Raditega se je sklenilo, poprositi iz fonda za vsoto, ki je za obrat in vzdrževanje zavetišča potrebna. Le-ta se je preračunala na najmanj 12.000 K na leto. Dosedaj se prošnja uradno še ni rešila.

Pač pa se je dne 24. novembra vršila na Dunaju konferenca v avstrijskem pomožnem društvu

PODLISTEK.

Brodkovski odvetnik.

Slika iz sedanjega življenja moravskega.

Češki spisal Vaclav Beneš-Šumavský; poslovenil Avgušt Petrič. Dalje.

Svozil je prihajal od županove bolezni vsak dan v Pejčohovo hišo, kamor ga je vlekla njegova vroča ljubezen do Karle. Županova hčerka, ki je premagala konečno bolešč, ki jo je prizadel njenemu srcu Kubala, je gojila odkritosrčno naklonjenost do mladega zdravnika, ki ji je ohranil očeta. Svozil je vedel boljše nego Kubala ceniti krasni značaj mladenke in jo je vabil in vlekel k sebi s svojimi ognjenimi pogledi kakor z nevidno silo, dokler ni sama občutila, da ga ljubi.

Mir med Kanjakom in županom je bil resnično odkritosrčen. Pejčoh si je priznal sam, da ni več zmožen od poslednje bolezni, da bi opravljal svoje uradne posle in Kanjak je zopet pristavil, da ima rad Svozila kot razumnega mladega moža in izvedenega zdravnika in da se ne bode branil ohraniti ga občini.

«Vsaj se staramo,» je pravil dobrodušno, «in potrebujemo tu mladega doktorja, da nam pomaga, če se kaj vtrže v nas.»

Oba moža sta pa sklicala shod volilcev, na katerem se je sklenilo izdati v vseh treh razredih enotno kandidatno listo in ustanoviti v mestecu občinsko čitalnico,

Kubala je bil povabljen na shod, vendar — ni prišel. Vzroka ni bilo treba iskati daleč.

Ko se je razglasilo, da sta se zjedini stari stranki in da sklicujeta shod volilcev, se je prestrašil Albrecht, da bi se utegnil odvetnik postaviti na čelo volilnemu gibanju in da bi se ne izjalovili njegovi tako premeteno zasnovani načrti. Naj stane, kar hoče, moral je to preprečiti.

Ko se je vrnil doktor onega dne, ko se je imel vršiti na večer shod meščanstva, od okrajnega sodišča, kjer je imel opraviti, je naletel svojo soprogo v solzah. Pritiskal je obraz na blazino divana, kako bi hotela utajiti ihtenje.

«Kaj ti je? Kaj se je zgodilo?» jo je vprašal.

Ni mu odgovorila in le ihtela je dalje ter pogledala za trenutek nanj, kakor bi se bila prebudila iz boleznih sanj. Če bi ga sprejela z očitanjem, smatral bi bil to za nove muhe, a njen molk je vzbujal v njem sočutje.

Prisedel je k njej in, prijemši jo za roko, počel ji je prigovarjati in prizvedovati, kaj se je prigodilo. Po dolgem prigovarjanju mu je povedala plakaje, da je pisal stric, da jo razdedini, ako se udeleži njen soprog volilne agitacije na češki strani.

«Naj te razdedini,» je zaklical doktor razjarjen, «naj gre k vsem vragom tvoj stric s svojimi dedščinami!»

«Ne bodi tako hud,» ga je prekinila Hilda z boleznim glasom, «ne žali mojih čuvstev, saj je vendar moj stric!»

«Lep stric,» je odvrnil odvetnik ter poskočil nevoljen in pričel stopati z dolgimi koraki po sobi, «ljubezniv stric! Odbil ti je doto, oprostil se te je z jalovo obljubo, da ti enkrat zapusti svoje imetje, a sedaj hoče zapovedovati ne le tebi, ampak tudi meni, kako se imamo obnašati, da si ne bi pokvarili njegove naklonjenosti.»

«Ah, zopet začenaš staro pesem,» je medlo odgovarjala gospa.

«Da, stara, vedno ista pesem je,» je nadaljeval s trpko ironijo. «Tvoj stric je bil praktičen napram meni in tebi, a jaz sem se mu vsedel iz ljubezni do tebe na limanice kakor neizkušeni pobček.»

«Že zopet mi podtikaš mojo doto?» je ponavljala Hilda živeje, hlinec tudi sedaj svojo bolestno razmišljenost.

Oba sta umolknila za trenutek.

Potem je prisedel Kubala zopet k soprogi in gladeč ji roko pravil nežno: «Tebi ne očitam ničesar, vendar tvojemu stricu, njemu edinemu. Obžalujem le, ker vedno sočuvstvuješ z njim in ker nočeš spoznati, kako nenaravno je razmerje tvojega strica do nas in kako se trudi stalno, da bi nam zastrupil srečo zakonskega življenja.»

«Ah, ti si vedno tako nespoštljiv v svojih besedah, dasi več predobro, kako me to boli in žali.»

«Mislim, Hilda,» je zopet izpregovoril trpko odvetnik, «da bi te moralo žaliti mnogo bolj ravnanje tvojega strica. Pomisli le, kako je ravnal

za polne na pljučih zastopanih društev, na kateri se je posvetovalo o razdelitvi obresti fonda dveh milijonov kron. Kot zastopnik deželnega pomožnega društva za bolne na pljučih na Kranjskem udeležil se je konference generalni tajnik. Ob tej priliki se je pokazalo, da Kranjska vkljub vsem prizadevanjem ne more dobiti več kakor 5 $\frac{1}{2}$ % obresti, ker odgovarja ta znesek medsebojnemu razmerju posameznih kronovin in društev. Kranjska bo torej dobila prvo leto, v katerem je naraslo do 125.000 K obresti, približno 5700 K, v prihodnjih letih pa le 4800 K. Toda celo ta vsota se lahko zmanjša, če se v eni onih kronovin, katere so doslej ne udeležujejo boja proti jetiki, ustanovi novo pomožno društvo. To je bila kaj žalostna novica, ki je pokazala, da ni misliti na takojšnje gradbo otroškega zavetišča.)

Konec prih.

1) Kuratorij fonda je sklenil medtem naslednji način razdeljevanja: Od letnih dohodkov dvamilijonskega fonda namenjeni sta za dobo 15 let dve tretjini kot stalni letni prispevki sedaj obstoječim društvom. Ena tretjina ostane prosta, da se iz nje lahko podpirajo na novo ustanovljena deželna pomožna društva. O razdelitvi te tretjine bo sklepal kuratorij od leta do leta. Pač pa participirajo sedaj obstoječa društva tudi pri tej tretjini. Glasom tega sklepa bo dobivalo deželno pomožno društvo za bolne na pljučih na Kranjskem skozi 15 let redni letni prispevek 4500 K. Za leto 1908 dobi poleg tega iz omenjene zadnje tretjine vsoto 2000 K.

Gospodarski del.

□□□□

Narodno gospodarstvo.

Dalje.

Ker se podjetniški dohodek ravna po razliki med produkcijskimi stroški in produkti, mora podjetnik skrbeti za to, da te stroške kolikor možno zmanjša ali pa produkcijska sredstva uporabi tako, da more za produkt doseči primerno ugodne cene. On mora torej pravilno špekulirati. Pri špekulaciji mu stoji nasproti tisti, ki proizvajajo produkcijska sredstva, dalje posestniki glavnice in zemlje ter delavci. Vsi ti si prizadevajo, da dobe kolikor možno veliko odškodnino za svoje sodelovanje pri produkciji. Proizvajalci produkcijskih sredstev gledajo na to, da ne pokrijejo samo svojih proizvodnih stroškov, temveč tudi dosežejo neki dobiček, posestniki glavnice in zemlje zahtevajo za uporabo glavnice in zemlje odškodnino, ki se ravna po razmerju med ponudbo in vpraševanjem, in delavci zahtevajo plačo, ki jim omogočuje, da morejo živeti in skrbeti za svoje rodbine.

Podjetnik je nasproti proizvajalcem produkcijskih sredstev po navadi na boljšem, ker more preračunati, koliko sme dati za produkcijska sredstva, da more še z uspehom producirati, dočim proizvajalci takih sredstev večinoma nimajo nikakega vpogleda v to, v kakem razmerju je cena produkcijskih sredstev proti ceni produkta in sodelovanju produkcijskih činiteljev (glavnice, dela). Tudi delavci so po navadi v takem položaju posebno zato, ker za preživljanje morajo imeti potrebne dohodke in morajo nastopiti delo, čeprav se jim mezda ne zdi primerna njihovi delavni sili.

Če je obrestno merilo nizko in zemljiška renta pada, bo podjetnikov dohodek rasel, toda to ne bo trajalo dolgo. Ker bo kredit cenen, nastopili bodo novi podjetniki, tekmeči, ki bodo vplivali na višino podjetniškega dohodka v nasprotnem smislu.

Toda tudi vse ugodnosti pri nakupu produkcijskih sredstev in uporabi delavnih sil ter glavnice včasih ne morejo preprečiti, da špekulacija izpodleti vsled padlih cen ali nezadostnega števila odjemalcev za produkte. Ta riziko, ki ga mora podjetnik vzeti sam na svoja pleča, najbolj upravičuje podjetniški dohodek, dočim delavec dobi svojo mezdo, še predno je produkt gotov, in brez ozira na rentabilnost svojega dela, dočim lastnik zemlje in glavnice dobi odškodnino za tujo uporabo brez ozira na to, ali je podjetniku glavnica donesla dobiček ali ne, nima podjetnik nobene pravice, zahtevati odškodnino za svoje delo in svojo vloženo glavnico, ako njegova špekulacija izpodleti in mora koncem gospodarske dobe pri svojem podjetju zaznamovati zgubo mesto dobička. Zato je upravičeno načelo, da naj bo podjetnikov dohodek tem večji, čim večji je riziko ali nevarnost, s katerim dela. In dokler se ta riziko ne vzame podjetniku, dotlej je tudi zelo težaven vsak napor, da bi se reformiralo razdeljevanje dobrin. Če je dobiček negotov, ker so negotove potrebščine, ali se potrebščine hitro menjajo in se zato ne ve gotovo, ali se bodo mogli produkti razpečati, se dobi le nekoliko podjetnikov, ki se kljub temu polotijo podjetja. Ako pa se podjetje obnese, bodo ti podjetniki radi majhne konkurence mogli veliko več ali veliko dražje razpečavati.

Na višino podjetnikovega dohodka pa tudi vplivajo pravne, družabne in gospodarsko-tehnične razmere, ker so večkrat merodajne za pogoje, pod katerimi se delajo cene produkcijskim sredstvom in produktom. Semkaj spadajo monopolji, v katerih smo govorili na str. 67., različna izobrazba ljudstva, različne premoženjske razmere, ki ali omogočujejo, da se število podjetnikov množi ali dajo delovne sile podjetnikom. Gospodarsko-tehnično se podjetja zlasti ločijo v velike in male obrate, ki delajo z različnimi produkcijskimi stroški in zato tudi vplivajo na cene produktov.

Čeprav opazujemo, da ima podjetniški dohodek radi vedno večje splošne izobrazbe in naraščanja bogastva tendenco padati, vendar je izključeno, da bi se razni podjetniški dohodki sčasoma izenačili kakor se godi n. pr. pri obrestnem merilu od izposojenih glavnice, ki postajo vedno enotnejše. Če bi hoteli doseči izenačenje raznih podjetniških dohodkov, bi se morala tista podjetja, ki dajo podjetnikom večje dohodke, vedno bolj razširjati, nasproti pa bi podjetniki, ki delajo z manjšim dohodkom, morali svoje obrate omejiti ali se lotiti podjetij z večjimi dohodki. Toda tak prestop od enega podjetja na drugo je ponajveč nemogoč, ker zahteva nove glavnice, dočim v staro podjetje naložena glavnica izgublja svojo vrednost. Tudi zahteva novo podjetje drugačnih tehniških znanosti in drugačne gospodarske izobrazbe, kar silno obtežuje prestop, čeprav bi morda glavnica ne bila glavna ovira. Sploh pa si večkrat ne moremo predstavljati, s kakim podjetniškim dohodkom delajo posamezna podjetja, ker je podjetniški dohodek tako zelo odvisen od individualnosti podjetnika samega.

Podjetnik uporablja glavnico, ki jo ima sam ali pa si jo mora izposoditi od drugod. Ker glavnica povzroča večji donos podjetij, je popolnoma umevno, da si podjetnik pri svojem dohodku zaračuna tudi obresti glavnice, ki jo vloži v podjetje. Če podjetje ne donša več, nego znaša v deželi navadno obrestno merilo, je podjetniški dohodek enak glavnici obresti. V takem slučaju bo podjetnik delal z izgubo, če si je moral glavnico izposoditi.

Tudi plačilo za svoje delo (podjetniško plačo) si podjetnik mora zaračunati. Za primer mu služi plača ravnateljev v podobnih podjetjih. Če podjetnik ne dela sam, temveč prepusti podjetja plačanim zastopnikom (n. pr. pri delniških družbah), tedaj se podjetniški dohodek opira le na prepustitev glavnice.

Dalje prih.

* * *

Tedenski sejem v Kranju dne 18. maja 1908. Prignalo se je — konj, 145 glav domače goveje živine, — glav hrvaške goveje živine, 6 domačih telet, — hrvaških telet, 332 domačih prašičev, — hrvaških prašičev, 3 domače ovce, — hrvaških ovac, 2 kozi in — buš — Pitani voli 100 kg K 80—, na polovico 100 kg K 76—, za pitanje 100 kg K 72—. — Pšenica K 10-80, proso K 7—, rž K 9-50, oves K 8—, ajda K 8-75, fižol ribničan K —, mandalon K —, koks — in krompir — za 50 kg.

Tečaj za pridelovanje krme na Grmu. V nedeljo dne 31. maja t. l. priredi vodstvo kmetijske šole na Grmu tečaj za pridelovanje krme, katerega se lahko udeleži vsak kranjski kmetovalec. Spored tega tečaja je naslednji: Dopoldne od 9. do 11: Pridelovanje deteljnih mešanic na solskih njivah in v poskuševališču. Popoldne od 2. do 4: Naprava novih travnikov. Praktično razkazovanje najbolj važnih trav. Sestava travniških zmesi. Ogled solskih travnikov, naravnih in umetnih (našajanih) in travniških zmesi v poskuševališču. Ker je s tem tečajem dana najugodnejša prilika za ogled solskih deteljšč in travnikov kakor tudi za spoznavanje raznih detelj in trav in njih vrednosti za mešanice, vabimo naše gospodarje, da se mnogostevilno udeleže tega tečaja.

Gospodarske razmere na Portugalskem. Portugalska ima okoli 5 in pol mil. prebivalcev. Industrialnih in trgovskih središč je malo in ta so neznatna. Sama prestolnica Lizbona ima nekaj nad 350.000 prebivalcev. Oporto, glavno mesto pokrajine enakega imena, ima komaj 150.000 prebivalcev. Druga mesta so mala in neznatna. Podnebje je v Portugalski ugodno; poleti ni prevroče, a pozimi ni premrzlo. Zemlja je rodovitna, toda velik del dežele je sličen ruskim stepam. Portugalsko plemstvo poseduje ogromna posestva, ki jih daje v najem kmetom. Ti so slabo naobraženi (v deželi je 80 odstotkov analfabetov) in primitivni, zato je zemljišče v tej deželi grozno zapuščeno in neobdelano. Morda polovica od vsega dobrega zemljišča je trda ledina, tako da se mora žito za domačo uporabo uvažati od zunaj, akoravno bi ga mogla roditi dežela toliko, da bi se lahko žito izvažalo. Edini pridelak, ki se precej nese, je vino. Tudi živinoreja je zapuščena, akoravno ima dežela obilno dobrih pašnikov in travnikov. Izvrstne so tudi pasme konj in ovac. Značen je tudi ribolov, a mnogo dobička ima dežela tudi od soli. V deželi je tudi mnogo bogatih rudnikov železa, bakra, svinca, kositra in oglja, toda vsi ti rudniki se slabo izkoriščajo. Industrija je v zadnjih 30 letih prilično napredovala.

proti tebi, kakor proti tujki. In ti si vendar njegova edina sorodnica. Če bi te imel rad v resnici, moral bi bil delati drugače..."

„Prosim te,“ je vzkliknila Hilda, vzravnavši se na divanu, „ne jezi me!“

„Ne mislim tega,“ je odvrnil doktor z rastočo razdraženostjo, „vendar mi je sedanje stanje neznosno. Teže me skrbi za hišo, a namesto, da bi mi pomagal kdo prenašati, me spominjaš vedno, naj se ganem semalitja, da te razdedini stric. A posledica vsega je, da se tvoj neobčutljivi stric smeje danes po strani, da se te je iznebil iz hiše kakor — kakor —“

„Ubožnost mi podtikaš? Fej, to je nizkotno!“ je vzkliknila ogorčeno Hilda in skočila kvišku z zaničevanjem v obrazu.

„Ne zmenil bi se, če bi mi ne ponavljali vedno te stare grožnje,“ je zaklical Hubala. — „Vaše ravnanje je preveč očitno, da bi ne bil spoznal že zdavnaj, da so izbrana vaša tešinska jabolka le, da bi vsak trenotek mogli pritiskati na — me.“

„Mi da pritiskamo nate?“ je vzkliknila Hilda s hlinjenim prestrašenjem in se spustila v zloben smeh. „Prej bi mogla to trditi jaz o tebi.“

Doktor je odvrnil s strupenim smehom: „Res, da ne pritiskate name, bog obvaruj, vendar ti, ti sama in stric, da, celo Albrecht mi stavite vedno pred oči, da naj ne delam tako ali enako, ker pridem sicer ob dedščino. Sit sem že do grla te glupe igre, ki jo igrate z menoj. Vrag vzemi

tvojega strica s tvojo dedščino, ki ima zame ravno toliko vrednosti, kakor kraljevstvo na mesecu.“

Nastal je dolg molk. Doktor se je zopet izprehajal po sobi.

„Odbil mi bode pa sedaj tudi onih par stotakov, ki mi jih je pošiljal vsako leto za toaleta,“ je počela Hilda čez nekaj časa z že manj kljubujočim giasom.

„Naj pa pusti!“ je vskliknil doktor znova, „naj pa pusti! Vsaj nehaš biti odvisna od njega in tudi jaz bodem imel proste roke.“

Hilda ni odgovorila.

Zgrudila se je zopet na divan, sklenila roki in gledala topo predse, kakor bi o nečem razmišljevala. Jeza na njenem obrazu se je umaknila zopet mirnejšemu izrazu.

Čez čas je izpregovorila mirno, kakor na pomirjenje.

„In Albrecht je bil tudi tukaj in omenil mi je, da zapade tvoja menica za tri tisoč, veš tista, na kateri sem podpisana tudi jaz, in da je ne podaljša hranilnica, ako se postaviš proti njemu.“

Kubala se je stresel.

To menico so mu navadno podaljšali po šestih mesecih po malem odplačilu in poravnanju obresti. Če bi ne vzprejeli sedaj nove menice, bi bil v neljubi zadregi. V blagajnici ni imel toliko denarja, a drugod si ga ni mogel izposoditi v tem kratkem času.

Zaskripal je z zobmi in metal divje poglede na Hildo. Najrajše bi ji bil rekel: „Vidiš, to je sad tvoje potratnosti!“ Vendar se je premagal in nadaljeval svoje korakanje po sobi.

„Zarotili so se proti meni,“ je izbruhnil silovito iz sebe, „in hočejo me primorati z nasiljem, da bi se jim dal rabiti kot orodje za njihove ostudne namere. Vendar jaz pokažem tej bandi, da so se zmotili v meni!“

Zadnje besede je kričal, stoječ pred svojo soprogo, divje, kakor bi hotel s krikom odvaliti od sebe bremena, ki so mu stikala prsi.

Hilda tega ni prenesla več in zravnnavši se je zaklicala s trdnim, odločnim glasom:

„Še eno razžaljivo besedo o stricu ali Albrechtu, in jaz odidem odtod!“

Kubala je pogledal začudeno na njo in ni odgovoril. Razgret se je začel izprehajati po sobi. Lotila se ga je mučna boleost. Kam so ga zavlekli? Kaj je napravila iz njega žena? O zakaj je bil tako slaboten, da se ni mogel upreti vabljenju te sirene; zakaj se je pustil zaslepiti z njenimi vadami? Njen svet ni in ne bode njegov svet, njeno obzorje, mišljenje, njeni čuti, njena stremljenja so docela druga nego njegova. Nikdar ji ni prišlo na misel, kako goreča je njegova naklonjenost do nje, v njej ni nikdar obveljal čut restnice, velike ljubezni, hvaležnosti in nežnosti do njega, nikdar ji ni prišlo na um, da bi žrtvovala njemu svoje razvade in muhe.

Dalje prih.

Omeniti treba svilorejo, industrijo tkanin, rokavic, majolik, vžgalic, ki so državni monopol ter donasajo na leto do pol milijona milreisov. Precej je razvito mlinarstvo, ki odgovarja potrebam dežele. Toda Portugalska mora mnoge industrijske izdelke naročevati v inozemstvu in odtod glavni vzrok neugodni trgovinski bilanci. V zadnjih letih se je izvozilo za 30 mil. milreisov, uvozilo pa za 50 mil. Potemtakem ni čuda, da je Portugalska v minulem stoletju dvakrat bankrotirala. Vzlic temu so državni dolgovi ogromni, tako da pride na vsakega prebivalca 700 K državne dolga. Portugalska je bila vendar s svojimi kolonijami srečnejša nego Španija. Afriske kolonije so štirikrat večje nego Avstro-ogrski monarhiji, a v njih živi okolo 8 milijonov ljudi. V Indiji poseduje Portugalska edino še Goa, dva neznatna krmada na obali in del otoka Timor, na Kitajski obali pa mali otok Macao. Uprava pokrajin se je v zadnjem času znatno poboljšala, vendar je še slabo urejena. Po zadnji uradni statistiki je leta 1904 znašal skupni promet (uvoz in izvoz) kraljestva v inozemstvu 677 milijonov kron, uračunavši uvoz zlata in srebra za okolu 4 mil. kron. Od tega leta 1904 je bilo izvoza za 263 mil. kron, uvoza 424 mil. torej 171 mil. milijonov izvoza, a to je za Portugalsko in nje razmere grozna vsota. Naša država izvažja v Portugalsko sladkor, sočivje, riž, dunajske artikle, ki se morajo boriti z berlinskim tekmovanjem. Edino v Oporto se pošilja nekoliko dog za sode. Ostali les se dovažja iz Združenih držav. Železnice, v katerih imajo svoje glavne francoski in nemški kapitalisti, so l. 1905 razpolagale s 1143 km železniške proge ter so imele po kilometru 17 in pol kron čistega dobička. Paroplovno društvo, ki je subvencionirano od države, ima 17 parnikov z 28 000 tonelatami, ti vzdržujejo zveze s kolonijami in z Brazilijo, toda angleški in nemški parniki izrabljajo prilično portugalsko morje. Iz navedenih podatkov je razvidno, da je gospodarska slika dežele najnepovoljnejša, a to se ima pripisati nedelavnosti raznih vlad in zanemarjenosti prebivalstva.

Kako podpirajo Čehi domačo industrijo. Splošno je znano, da se češki narod strogo ravna po geslu «Svoji k svojim» in da je ravno s tem najbolj pospešil razvoj češke narodne industrije. Po vsakem predmetu, ki ga je pričel izdelovati češki obrtnik ali podjetnik, je z veseljem seglo na sto- in stotisoče rok in v kratkem se je tako udomačilo v čeških obiteljih mnogo najraznovrstnejših čeških izdelkov, narodni industriji pa je bil s tem zagotovljen obstanek in temelj za najlepšo bodočnost. Posnemanja vreden vzgled so nam podali Čehi pri kupovanju kavne primesi (cikorie), katere uporaba je danes razširjena povsod. Pred približno desetimi leti se ni bilo nobene večje češke tovarne za izdelovanje kavnih surrogatov in so bila večina vsa podjetja te vrste v nemških rokah. Ko pa se je ustanovila v Kolinu velika češka tovarna za kavne primesi, so pričeli češki trgovci s tako vnamo uvajati izdelke tega podjetja, da se je morala nemška konkurenca v kratkem umakniti. Tudi slovenskim trgovcem se baš pri tem predmetu nudi lepa prilika, da koristijo domači stvari in naročajo izdelke iz Prve jugoslovanske tovarne za kavne surrogate v Ljubljani, katere lastnik je g. Ivan Jebračin, ter priporočajo svojim odjemalcem predvsem izvrstno «Zvezdno» kavno primes, ki prav nič ne zaostaja za podobnim nemškim blagom. Od te tvrdke imajo razna narodna društva lepe koristi, ki bi se znatno povečale, ko bi vsaka Slovenka kupovala ta izdelek. Tudi društvo slov. književnikov in časnikarjev je zopet prejelo od omenjene tvrdke znesek 100 K ter ob tej priliki vsakemu zavednemu Slovincu priporoča njene izdelke.

Zlet gorenjskih sokolskih društev se vrši 15. avg. v Kranju.

Dopisi.

Jeseniške novice.

— Postajenačelnik Koller na delu. Kakor smo čuli, je bil Koller prestavljen na Jesenice s pogojem, da bo nepristransk in miren, kar je seveda pod ministrom Derschatta jako dvomljivo. Vedeli smo, da je Koller hud Nemec, a mislili smo si, da bo imel vendar toliko pameti, da bo na slovenski zemlji ostal vsaj objektivni. Konstatirati pa moramo sedaj, da je v Kollerju navzlic temu, da nosi zlat ovrtnik, ostala še precejšnja porcija zgornjestažerskega hlapca, kar osvetljuje sledeči slučaj: Dne 7. t. m. je imela neka igrala družba v hotelu «Kolodvor» na Jesenicah predstavo. Med obiskovalci je bil navzoč tudi za neznani spol, jako vneti Koller in njegova duševna paralela, aspirant Wallant, ki se je ves večer izživljal oziral na gg. učitelja Fabina in Zihlerja ter jurista Dovžana, ki so sedeli pri sosednji mizi. Kaj je storil Wallant jeseniškim učiteljem, je znano. Za tako denuncijanstvo je bilo treba plačila. Ko se je nemška družba odpravljala domov in je Wallant odhajajočim damam (kot Kollerjev lakaj) ponižno odpiral vrata, stopi pred njega učitelj Zihler, se oprusti z besedami: «Oprostite, gospod Wallant, to je pa za zadnjič» in mu pripelje poštno zaustavico, nato ga udari Wallant s palico po glavi.

Ženske so začele kričati in vpiti, kar pa ni vzemirilo g. Zihlerja in njegovih tovaršev. Sli so nazaj k svoji mizi in stvar je bila končana. A Kollerju, ki se je v veži še vpletal med ženska krila, ni dala mira: prišel je v dvorano, zakričal na d g. Zihlerja: «Sie sind von mir aus ein Laushub» ter mu dal zaustavico in potem nenadoma izginil in se skrila, da ga ni bilo mogoče najti. Afera med Zihlerom in Wallantom je bila popolnoma častna zadeva, ki se je končala s tem, da je dobil Wallant za svoja denuncijanstva zasluženo plačilo in ni imel pri njej Koller najmanjšega opravila. Ako bi bil Wallant branil, bi mu tudi ne bilo zameriti, a da je prišel potem, ko je bila stvar že končana, se enkrat v dvorano in napadel učitelja Zihlerja, je to škandal, ki ga se niso videli Jesenice. Cela afera pride seveda pred sodišče, kajti g. Zihler je naznanil Wallanta radi telesne poškodbe ter toži Kollerja radi razžaljene časti. To je Koller slutil takoj drugi dan in željno je pričakoval, da mu g. Zihler ponudi poravnavo. Da bi se sklenila splošna poravnava, je želel tudi gospod nadučitelj, ki je šel posredovati h Kollerju ter nagovarjal g. Zihlerja, naj se poravna pod jako ugodnimi pogoji, kajti celo razbita očala mu je hotel plačati Koller. (Kako mišostno! Op. ured.) G. Zihler pa je odklonil vsako poravnavo in pojde svojo pot naprej. Seveda sedaj, ko se gre za Kollerjevo kožo, sedaj bi se poravnali! Kaj pa je bilo takrat, ko so stali učitelji pred sodiščem? Z vsemi sredstvi se je delalo na to, da se jim vzame eksistenca. Ves kolodvor od Kollerja, do zadnjega krampovca se je zaklel proti Slovincem: z lažjo, denuncijanstvom in hnavščino se je hotelo takrat dokazati obtoženim krivdo in sedaj pa — poravnavo! Ne, Kollerček, tak gospod pa se niste, da bi Vas tako pardonirali! Da so postale razmere na jeseniškem kolodvoru tako napete, je zasluga Kollerjeva. Železničarji se boje govoriti s Slovinci, ker jim Koller prepoveduje, uradniki so navezani edino na kolodvorsko restavracijo, ker ne marajo iti v slovenske gostilne in slovenske družbe, da bi se ne zamerili Kollerju. In ravno ta brezpogojna podložnost uradnikov in uslužbencev daje Kollerju pogum za tak despotski nastop. Saj se je nekje sam izrazil, da gre za te ljudi, ki jih ima sedaj pod seboj, v ogenj, kajti gnoj je že zunaj. (Der Mist ist schon draussen.) Toraj prejšnji uradniki, ki so odkrito kazali slovenski svoj značaj, so bili gnoj? Sedaj nam je šele jasno, zakaj so bili prestavljeni! In k takemu nastopu molči direkcija državnih železnic in molči ministarstvo. Mogoče se še zgodi, da dobi Koller kak zaslužen križec in postane še «hofrat». Saj je v naši ljubi Avstriji kaj takega še vedno mogoče. Direkciji državnih železnic v Trstu pa svetujemo, da takoj predstavi Kollerja in Wallanta, ker drugače ne jamčimo za nobeno stvar, ki bi bila posledica razburjenih duhov. Naše načelo je: Na slovenski zemlji smo gospodarji mi in kdor ni z nami, je proti nam. Iz ust železničnega uslužbenca smo slišali pozneje jako drastično dogodbico, ki posebno osvetljuje Kollerjev značaj: Omenjeni večer se ga je Koller v hotelu «Kolodvor» precej nabral in potem šel opravljat svojo službo na kolodvor. Hodil je, kakor po navadi, po peronu in «nadzoroval» svoje podložene, za njim pa je capljaj njegov psiček. Kar naenkrat se Koller ustavi, se nagne malo naprej, usta se nehote odpro in po tleh se zlije pijača, ki jo je prinesel gospod načelnik v svojem trebuhu iz gostilne. Psiček se je milo ozrl na svojega gospodarja, kihnil in letel stran, kajti tudi njemu ni bil ta duh prijeten, ki se je na enkrat začel razprostirati po peronu.

— Podružnica sv. Cirila in Metoda za jeseniško občino se med jeseniškimi domačini vse premalo vpoštevata. Dne 10. t. m. je imela redni letni občni zbor. Vsi člani so bili obveščeni ter so z lastnoročnimi podpisi potrdili to obvestilo, a na občni zbor jih je prišlo celih pet. Niti vseh prejšnjih odbornikov ni bilo navzočih. Če se bodemo za našo šolsko družbo tako malo zanimali, se pač ni čuditi, da nazadujemo. Nekaj časa pač se mora človek posvetiti tudi narodnemu delu, osobito v tako eksponiranem kraju, kakor so Jesenice. S samimi besedami se narodnost ne rešuje, treba je dela in odločnega nastopa. Upamo, da se stvar v kratkem popravi in da pristopi k podružnici vsak, kdor ima kaj narodnega čuta.

— Občinskim gerentom je imenovan — kakor smo že poročali — g. A. Čebulj, ki je začel poslovati te dni. Po sedemindolmesečni anarhiji se je pričelo zopet redno delo. Nemški tovarniški stranki je Čebulj seveda trn v peti osobito že za to, ker gre njemu glavna zasluga, da so se združili Slovinci.

— Volitev župana, ki je bila sklicana na 18. t. m., je bila brezuspešna, ker je Pongrac povzročil s tem, da se je odstranil, nesklepčnost.

Tržiške novice.

— Naša pošta je dne 20. t. m. uvedla zopet dvojezični pečat. Prej, dokler je bila pošta v privatnih rokah, je bil še pečat dvojezičen, ko pa je država prevzela pošto, ni imela nujnejšega opravila, kakor žaliti Slovence in jih oropati njihovih pravic. Uvedla je takoj samonemški pečat. Treba je bilo zato prošenj in zahtevanja, da se je

zopet pridobil dvojezični pečat. Samonemški pečat nam je tudi v trgovskem oziru mnogo škodoval, ker marsikatero pismo in blago je romalo prej po Tirolskem in Štajerskem, predno je našlo pot v Tržič. Vsem tistim, ki so kaj pripomogli v dosego tega, naše priznanje. Najbrž bo pa to tista zasluga Zelenke, brata testeninarja, in pa pri tržiških obrtnikih v nepozabnem spominu ohranjenega Schifferja, da so jih tržiški Nemci zadnjič izvolili častnim občanom.

— Železnica. Železniški tir je sedaj že ves položen, treba ga je še izravnavati. Dovozna cesta k kolodvoru je tudi že polovico dograjena. Kmalu bo nastopila nova doba za Tržič in bo v korist tistim, ki bodo razumeli novi položaj.

Iz Srednje vasi. Poučno kmetijsko predavanje je imel ravnatelj g. G. Pirc v nedeljo, dne 10. t. m. v šoli v Srednji vasi. Predavanja se je udeležilo do 100 kmetijskih posestnikov. Gospod ravnatelj se je opravičil najprej in dokazal, da mu na velikonočni ponedeljek istinito ni bilo mogoče priti predavati ter je nato z živo vnemo in jedrnato besedo, kakor je le njemu, izkušenemu strokovnjaku lastno, razvijal svoj dve uri trajajoči govor o kužni prašičji rdečici in varstvenem cepljenju, o ustanovitvi zavarovalnic za govejo živino in o povzdigi kozjereje v Bohinju. Slušatelji so sledili poljudnemu govoru z največjo pozornostjo in zanimanjem. Gospod ravnatelj je slednjič obljubil, da jeseni zopet pride, ter priporočal, da naj dotlej posestniki glede ustanovitve nameravane zavarovalnice za goveda in kozjerejskega društva razmislijejo in vsestransko preudarjajo in ako se odločijo, se sedaj pričeto delo takrat izvrši. Ko se še načelnik kmetijske podružnice v svojem in imenu slušateljev gospodu predavatelju zahvali za preprijazni trud, razšli so se udeleženci zadovoljni in hvaležno priznavši, da je gospod ravnatelj bil in ostane odkritosrčen prijatelj kmetškemu stanu, kateremu je že premnogokrat pomagal s svetom in dejanjem.

Otvoritev ljudske galerije v „Narodni čitalnici“ v Kranju.

Prihodnjo sredo, dne 27. t. m. zvečer se otvori v «Narodni čitalnici» v Kranju ljudska galerija.

Kako je vrejena ljudska galerija?

V ljudski galeriji se razstavljajo reprodukcije (posnetki) slik najslavnejših slikarjev vseh časov in vseh narodov. Naenkrat se razstavi 20 do 25 slik. Reprodukcije so v resnici umetniško izvršene; velikost njihova je različna. Slike se razstavljajo v pultih in okvirih. Pult je napravljen tako, da ga gledalec poljubno obrača in more ogledovati razstavljeno sliko v razni razsvetljavi in od raznih strani. Pulti so pritrjeni na nalašč zato odmenjenih mizah in mizicah. Vsaki sliki je pridejan majhen listič, na katerem je napisano ime dotičnega umetnika kakor tudi predmet, ki ga slika predstavlja. Razen tega je pri vsaki sliki pritrjena posebna mapa, v kateri je spravljen bolj ali manj obširen popis slike. Ta popis je na razpolago gledalcu, da ga lahko prebere in tako bolje umeva razstavljeno sliko. Ena serija slik je razstavljena dva ali tri tedne, potem se zamenja z drugo. Serije slik so skrbno sestavljene in se, če le mogoče, ozirajo na sodobne razstave, to se pravi, da prinašajo reprodukcije istih slik, katerih originali so v istem času razstavljani po raznih galerijah in ateljejih na Dunaju, v Pragi, v Lvovu, v Petrogradu, v Varšavi, v Parizu i. t. d. Gledalo se bo tudi na to, da bo vsaka serija kolikor mogoče raznovrstna in mikavna. Razstavljale se bodo poleg zgodovinskih slik pokrajinske, poleg potrebov, razne studije in risbe i. t. d.

Kakšen namen ima ljudska galerija?

Širiti hoče med najširšimi krogi zanimanje za lepo slikarsko umetnost. Pripomoči hoče ljudska galerija, da se nauči tudi preprosti človek gledati in opazovati slike, da se vzbudi in goji v njem čut za lepoto, da ve tudi on ceniti veliki in blažilni vpliv, ki ga ima baš slikarska umetnost na človekovo dušo, srce, domišljijo. Ljudska galerija ima namen, pripraviti tudi navadne ljudi do tega, da se navadijo razločevati med pravo slikarsko umetnostjo in med slikarskim mazaštvom. In kdor bo enkrat prišel do pravega spoznanja, kaj je pravzaprav lepa slika in kakšno vrednost da ima, bo skušal tudi svoj dom, svojo sobo okrasiti s slikami, ki so v resnici lepe in ki napravljajo človeku domovanje njegovo drago in ljubo.

«Narodna čitalnica» je osnovala ljudsko galerijo z znatnimi denarnimi žrtvami. A storila je to rada, da tako zopet napravi korak naprej v svojem razvoju, da tako zopet zadela eno vrzel v svojem delovanju in stremjenju. Čitalnica, ki je v dolgih letih svojega obstanka brezdvomno mnogo storila za duševno izobrazbo s tem, da je prirejela igre in koncerte, omogočevala ljudska predavanja, ista čitalnica je smatrala tudi za svojo dolžnost, da ponudi svojim obiskovalcem lepo priliko, da se naučijo za slikarsko umetnost. In to je storila baš z ustanovitvijo ljudske galerije, ki ni le namenjena njenim članom, temveč vsemu prebivalstvu mesta Kranja in okolice, zlasti pa še našemu dijastvu, ki sicer nima mnogo priložnosti, da se izobrazi v umevanju in upoštevanju slikarske umetnosti.

Galerija se otvori, kakor rečeno, v sredo dne 27. t. m. ob pol 9. uri zvečer v čitalniških prostorih. Z otvoritvijo se združi kratko predavanje o pomenu ljudskih galerij; predavanju sledi ogledovanje razstavljenih slik in neprisiljena zabava, ki se ob lepem vremenu vrši na vrtu gostilne gospe M. Mayrjeve.

V sredo, 27. maja ob pol 9. zvečer v „Narodni čitalnici“ otvoritev ljudske galerije v Kranju.

V Kranju, dne 28. maja 1908.

Skupna avstro-ograska vlada je menda rešena. Na zadnji skupni seji je baje dosežen sporazum glede častniških plač na ta način, da se zvišajo s 1. julijem. Če dobé Madžari za to kakšne koncesije, še ni znano.

Državno posejstvo. Čeprav je meseca novembra pr. l. finančni minister naznanil, da je znašal računski prebitok leta 1906 146 milijonov kron, vendar bo država najela v tem mesecu 150 milijonov kron z izdajo kronске rente v tem znesku. Prebitok leta 1906 se je porabil v druge namene in sicer 57 milijonov za nabavo novih železnih vozov in strojev, 8 milijonov za klinike, 6 milijonov za telefonske naprave, 1 milijon za pospeševanje izvoza i. t. d.

Vseučiliške stvari stoje v ospredju vsega javnega zanimanja v državi, in nemške neklerikalne stranke so začele razmišljati, če ni vendar potrebno, raztrgati vezi s klerikalci in krščanski socialci.

Na graškem vseučilišču so se primerili v soboto dogodki, kakršnih menda sploh ne pomnijo avstrijske univerze. Neki klerikalni dijak, član «katoliškega» akademičnega društva «Carolina», je imel biti promoviran za doktorja. Klerikalni dijaki so hoteli porabiti to priložnost, da se pokažejo v paradi, z društvenimi barvami. Doslej so svobodomiselnih dijakov klerikalnim vedno branili tak nastop in navadno se je končala vsa stvar s pretepom. Topot je pa rektor vplival na svobodomiselnih dijakov, naj ohranijo mir in ker so res sklenili, da ne bodo motili klerikalcev, je bilo pričakovati, da se izvrši vsa ceremonija v redu. Toda klerikalcem, ki so doslej vedno trobili, da ne zahtevajo nič drugega, kakor enake pravice za svoja društva, ni bilo dovolj, da so to dosegli. Oni porabijo izra lanskega katoliškega shoda vsako priložnost, da bi postali gospodarji na vseučiliščih. V soboto so porabili v ta namen že brutalno silo. Klerikalni poslanec Hagenhofer, mož, o čegar talentih se doslej še ni mnogo vedelo, je zbral v graški okolici par sto fanatiziranih kmetov ter jih je pripeljal v mesto pred vseučilišče in jih je hotel nagnati tudi k promociji. Ko so svobodomiselnih dijakov opazili to, so se energično uprli, Hagenhofer je pa ščuval svoje kmete, da naj le po sili udero na vseučilišče, češ, da so povabljeni na promocijo. Med dijaštvom in kmeti se je razvil pravi boj; končno so bili klerikalci potlačeni in univerze. Rektor je Hagenhoferju dejal, da lahko prisostvuje promociji, če ima vabilo, da pa kmetje, ki niso povabljeni, ne smejo na vseučilišče. Ko je postal nemir tako velik, da je bil že podoben boju, je rektor naznanil, da se promocija ne vrši, temveč da bo preložena. Da kmetje niso prišli z miroljubnim namenom prisostvovati slavnostni promociji, je razvidno že iz tega, da se je našlo pri njih ne le gorjace, ampak tudi različne druge instrumente za poboj. To je torej najnovejši bojni način klerikalcev. Če mislijo po tem načrtu osvojiti vseučilišča, jim bo še najhujše izpodletelo, kajti ta brutalnost mora vendar tudi v mlačnih meščansko-svobodomiselnih krogih izzvati odpor.

Na hrvatskem vseučilišču v Zagrebu je bilo te dni določeno vpisovanje dijakov za drugo polletje. Vlada je spravila cele bataljone policije in žandarjev na nogo, kakor da bi imelo dijaško in-skrubiranje kaj opraviti z revolucijo. Vpisal se je vsega skupaj — en dijak. Baron Rauch je bogatejši za eno blamažo, vseučiliški senat, ki nima toliko poguma, kakor dijaki, pa tudi.

Velika ponesrečenost tekom rusko-japonske vojake. V Irkutsku, glavnem mestu vzhodne Sibirije, se je končala preiskava radi ponesrečenosti v rusko-japonski vojski. Preiskava je dognala, da je država oškodovana za več sto milijonov rubljev. Vsi uradniki, ki so imeli tam tekom vojske z oskrbovanjem živil i. t. d. opraviti, pridejo pred sodišče.

Zgodovinski in sloystveni pregled za prihodnji teden.

24. maja. 1192. Vojvoda Leopold V. avstrijski dobi Štajersko v fevd. — 1543. † Astronom Nikolaj Kopernik. — 1819. * Angleška kraljica Viktorija. — 1851. † Pesnik in pisatelj Stanko Vraz v Zagrebu. — 1873. Mac Mahon postane predsednik francoske republike.

25. maja. — 1086. † Papež Gregor VII. — 1625. Albrecht v. Waldstein postane prvič najvišji poveljnik novoustanovljene cesarske armade. — 1681. † Dramatik Calderon. — 1809. Tirolci premagajo Francoze na gori Isel. — 1809. Schill zasede Stralsund. — 1871. Minister pariske komune Delescluse ubit. — 1874. † Pesnik in glasbenik Juri Fleišman v Ljubljani. — 1886. † Pisatelj Valentin Lah v Dubici (Bosna).

26. maja. — 1522. Nad trom izreko državno prognanstvo. — 1805. Napoleon se venča v milanskem domu z lombardsko krono. — 1818. Bavarska dobi ustavo kot prva med nemškimi državami. — 1831. Bitka pri Ostrolenki. — 1856. † Pesnik Bernard Tomšič na Vinici. — 1869. Na Dunaju ustanove slovenski akademiki «Slovenijo». — 1876. † France Palacky, slavni češki državnik.

27. maja. — 1265. * Dante Alighieri v Florenci. — 1521. Takratni nadvojvoda Ferdinand se poroči z Ano, prestolonaslednico na Češkem in Ogrskem. — 1564. † Reformator Calvin v Genfu. — 1703. Peter Veliki, ruski car, ustanovi Petrograd. — 1821. † Narodni pesnik Mihael Andreas v Rožu na Koroškem.

28. maja. — 1414. V Konstancu otvorijo cerkveni zbor. — 1641. * Zgodovinar Ivan Vajkard Valvazor v Ljubljani. — 1840. * Slavni slikar Hans Makart. — 1871. Padec pariske komune. — 1878. † Angleški državnik Lord Russel.

29. maja. — 1176. Bitka pri Leguanu. — 1453. Sultan Mohamed II. osvoji Konstantinopol (Carigrad). — 1809. * Zgodovinar Janez pl. Müller. — 1830. * Pisatelj Janez Trdina v Mengšu.

30. maja. 1416. V Konstancu sežgo Hieronima iz Prage. — 1424. Bitka pri Lipanah. — 1431. V Rouen-u sežgo Devico Orleansko. — 1635. Mir, sklenjen v Pragi. — 1640. † Slikar P. P. Rubens. — 1778. Francoski pisatelj Voltaire. — 1814. Sklene se prvi pariški mir. — 1873. † Pesnik France Serafin Cimperman v Ljubljani.

Godovi prihodnjega tedna:

24. Daslav, 25. Urban, Krasolja, Nosimir; 26. Filip, Dragica, Milivoj; 27. Magdalena, Daroslava, Vukasini; 28. Vnebohod, Jaromir; 29. Maksim, Dana, Krajslav; 30. Ferdinand, Milica.

Novičar.

Vodovod za Kranj in okolice. V posebni izdaji smo obvestili predvčeršnjim prebivalstvo, da je kranjski deželni odbor v svoji seji z dne 20. t. m. oddal gradbo toli zaželjenega vodovoda in da se prav v kratkem prične z delom. Leta 1895 sklenjeni deželnozbornski vodovodni zakon, glasom katerega se gradi vodovod kot deželno podjetje in se zviša deželni prispevek za 5%, je končno zadobil sankcije lani januarja meseca in po preteku skoro poldruega leta, se je po dolgotrajnih pogajanjih po posredovanju gospoda deželnega glavarja, c. kr. dvornega svetnika Šukljeta izposlovalo šele pretekli teden, da bo država izplačala svoj prispevek v znesku K 248.000 v treh obrokih že v stavbeni dobi. Tako se je rešila ta zadeva kar najugodnejše za naše mesto in ker je bila s tako določenim načinom izplačevanja državnega prispevka odstranjena zadnja zapreka, je deželni odbor oddal dela za ta velikanski in v narodno-gospodarskem oziru prevažni vodovodni projekt. Dobavo cevi in armatur, montažo, izkopavanje jarkov, vožnje, mostič čez Kokro in napravo korit je poveril tvrdki I. Bacher v Beljaku za 438.577 kron, zajetje studenca, gradbo rezervoarjev in druga betonska dela pa dunajski tvrdki Janesoh & Schnell za 95.015 kron. Ker se bo za speljavo vodovoda čez Kokro porabil brččas državni most, se bodo stroški še za nekoliko znižali. Proračun v najvišjem znesku 620.000 kron se bo znižal za okroglo 90.000 kron. Po preteku 12 let se bo tedaj vendar začelo z gradbo kranjskega vodovoda, ki bo v gospodarskem oziru močno dvignil okolico, predvsem pa mesto Kranj, ki se ravno vsled pomanjkanje zdrave pitne vode ni mogel dvigniti tako, kakor je bilo želeti. Trpke besede nam silijo v pero, ako se spominjamo neopravičnega nasprotovanja, vseh sikan in intrig, ki so se tekom te dolge dobe in že zadnje dni

vprizarjale proti vodovodu, a očigled veselemu dejstvu, da je končno ugodno resena ta prevažna zadeva, hočemo zgodovino kranjskega vodovoda prihraniti za poznejši čas.

Vstrajna in odločna volja vodovodnega odseka v Kranju — na čelu z g. dr. Edv. Savnikom, kateri odsek so dejansko podpirali tudi vodovodni odseki v okolici, zlasti pa našemu vrlému dežel-nemu poslancu g. Cirilu Pircu, ki se je mnogo trudil in tudi žrtvoval, da se je vsa zadeva tako častno uredila, gre največja zasluga za uresničenje kranjskega vodovoda iz Čemšenika — je končno premagala vsakovrstne nakane pobesnelih nasprot-nikov kranjskega vodovoda, predvsem pa njih kolovodjo, propadlega deželnozbornskega kandidata klerikalno-nemškutarske zveze g. Tomaža Pavšlarja. Pravi pravcati tip širokoustneža, ki na vseh krajih in koncih bahavo štli svojo osebo v ospredje, češ, to bom naredil in to ne bom pripustil, je tudi tukaj uveljavljen. Tomaž Pavšlar je za eno blamažo bogatejši. Za «neprecenljivimi» konjskimi silami so splavali po Savi sedaj še njegovi — vodovodni načrti, za katere se je trudil in pehal v potu svojega obraza nad 12 let. Obzalujemo. Za skelečo rano mu je prilepil celo «Slovenec» od minulo srede prav izdaten «flajšter». Ondi piše: Ali je zajetje Čemšenika ravno najsrečnejša rešitev tega vprašanja ali ne, deželni odbor ni mogel zdaj več prenarediti, ker stoji pred sankcioniranim zakonom, katerega mora takoj izvršiti zlasti zaradi velikega državnega prispevka, ki ga daje vlada izvršitvi tega projekta. Da bi vendar enkrat že srečala pamet našega Tomaža, to želimo tudi mi.

Za okroglih 90.000 kron conejšo, kakor je bilo razpisano, je oddal deželni odbor — notabene klerikalni — delo kranjskega vodovoda. Kje ste Pavšlar in drugi, ki ste za časa volitev in ob vsaki priliki kvasili ter begali ljudi, češ, da se ne bo dobila nobena tvrdka, ki bo prevzela gradbo za 620.000 K in da bo morala kranjska občina plačati najmanj še 100.000 K povrh i. t. d. Ali se nič ne sramujete nelepega početja?

Izlet v Gorico. Kakor smo že zadnjič omenili, priredi pevski zbor «Narodne čitalnice» v Kranju na binkostno nedeljo, dne 7. junija t. l., zabavni izlet v Gorico. Odhod iz Kranja je zjutraj ob 6. uri 36 min., dohod v Gorico pa ob 9. uri 46 min. Z Jesenic do Gorice vozi brzovlak. Z dogovorom Goričanov je določen doslej tale načrt. Tako, ko dospemo v Gorico, gremo po bližnjici na Kostanjevico, ki je oddaljena od mesta samo četrt ure, in odkoder je prekrasen razgled na mesto in okolico. Potem je ogledovanje mesta. Ob 1. uri je kosilo v hotelu «Jelen». Popoldne je izlet v Solkan, kamor se pride v pol ure. Odhod iz Gorice je ob 7. uri zvečer, dohod v Kranj pa ob 11. uri in 4 min. — Četotna voznina po železnici je 8-90 K. Ker pa se udeležijo že pevk in pevcev dovoljno število, zato stane voznina vsakega udeleženika že sedaj samo 7-20 K. V slučajju pa, da bi se zglasilo za izlet približno 100 oseb, bi stala znižana voznina le 4-50 K. — Kdor se misli udeležiti tega izleta, naj se blagovoli zglasiti najkasneje do 2. junija pri gospodu Ivanu Pircu, blagajniku tukajšnje mestne hranilnice. Da se izve pravočasno kolikormogoče natančno število izletnikov, treba je plačati voznino že pri zglasitvi. Kot prireditelj tega izleta upa pevski zbor, da se slavno meščanstvo mnogobrojno odzove temu povabilu. Za ta izlet se zanimajo tudi okoličani, posebno iz Strazišča.

Ljudska galerija v Kranju. Kakor že poročamo na drugem mestu, otvori «Narodna čitalnica» v Kranju v sredo, dne 27. t. m. zvečer ob 1/2 9. uri v čitalniških prostorih ljudsko galerijo slik. Pred otvoritvijo bo predavanje o pomenu takih galerij. S tem je storila naša čitalnica zopet korak naprej v izpolnitvi svoje eminentno kulturne naloge. Želeti je le, da bi se občinstvo odzvalo pozivu ter prihitelo ogledati si jo in izobraževati se. Slike so jako praktično urejene in vsaka slika ima tudi poleg kratak opis v boljše razumevanje iste. — Po otvoritvi prijateljski sestanek na vrtu gostilne gospe M. Mayrjeve.

Načelnikom jubilejskega odseka v proslavo cesarjeve 60 letnice voljenega v občinski seji dne 20. marca 1908 iz občinskega odbora kranjskega, je izvoljen g. župan in ces. svetnik Karol Savnik, zapisnikarjem pa g. profesor Anton Zupan.

Društvo za privablitev tujcev in za olajšavo Kranja z okolice ima svoj ustanovni občni zbor dne 30. maja t. l. ob pol 9. uri zvečer v gostilni na «Novi postji». Dnevni red: 1. Poročilo odboro-vo. 2. Volitev novega odbora. 3. Slučajnosti. K občnemu zboru imajo pristop člani in po njih vpeljeni gostje.

Iz seje trgovinske in obrtne zbornice. Namesto umrlega zborničnega podpredsednika Frana

Mal' položi dar
domu na altar!

Slovinci!
kupujte le vžgalice
v korist našl družbi
sv. Cirila in Metoda

Mal' položi dar
domu na altar!

Kollmanna se izvoli zbor. svetnik g. Ivan Mejač. Zbornični svetnik Ivan Hribar vloži dva nujna predloga, namreč da se na Posavju ustanovi za Jezico ter sosednje vasi samostojen poštni urad in da zbornica poskrbi, da se kranjski trgovci in obrtniki odpravijo na razstavo trgovske in obrtne zbornice v Pragi. Po predlogu zbor. svetnika C. Pirca se dovoli v pokritje stroškov krojaškega strokovnega tečaja v Škofji Loki 100 kron. Namestnikom v pridobninski deželni komisiji se izvoli zbor. svetnik Iv. Rakovec iz Kranja.

Gojenke «Mladike» iz Ljubljane so danes prihiteli v naše prijazno mesto. Med drugim so posetile Jenkov in Prešernov grob. Na Prešernov grob so položile krasen cvetlični šopek z napisom: «Mladika» — Prešernu».

Izlet čez Grmado-Otežec-Škofje Loke priredi podružnica slovenskega planinskega društva v Kranju dne 24. t. m., če bo lepo vreme. Odhod iz Kranja ob 6-10 jutraj. Zbirališče na kolodvoru. Oprava navadna. Nekoliko provijanta je dobro vzeti seboj. K obilni udeležbi vabi odbor.

† Emil Guttmann. Danes so pokopali v Ljubljani upravnega svetnika E. Guttmanna. Dokler je pokojnik služboval v Ljubljani, je večkrat in rad zahajal v Kranj, kjer je z ginljivo pijeteto skrbel za grob svojega očeta. Njegova smrt bo vzbudila spomin na njegovo ljudomilno delovanje v tisočarih srcih cele dežele. Kakih 30 let je živel v Ljubljani in znan je bil po celi deželi vsled svoje prijaznosti in neumornega stremjenja storiti uslugo vsakomur, ki se je zatekel k njemu za svet in pomoč. Bil je pravi apostol altruizma. Ker je živel skrajno skromno, si je prihranil nekaj premoženja. To je volil za tri dijaške ustanove. O tem blagem možu veljajo Horacijeve besede: Non omnis moriar.

Sangrad pri Cerkljah se bo odslej imenoval «Paradiž». Ljubljanski občinski svet je v svoji zadnji seji sklenil, da se v proslavo 60 letnice cesarjevega vladanja med drugim tudi ustanovi počitniška naselbina za ubožne učence in učence ljubljanskih ljudskih šol. V svojem poročilu na obč. svet razlaga župan pomen počitniških kolonij, ki so naprava današnjega časa. Prvi so začeli z njimi Rusi, in sicer za srednješolske dijake svojih velikih mest. Zaradi okrepljenja zdravja odkazujejo dijakom na takih naselbinah razna kmečka opravila, te naprave so se jako dobro obnesle in dijaki se vračajo koncem počitnice telesno in duševno okrepani k študijam z ljubeznijo v srcu za krasote naprave. Po ruskem zgledu so začeli snovati počitniške naselbine tudi v drugih državah, a to za mladino malih šol. Tudi v Ljubljani imamo med ubožnejšim delom prebivalstva mnogo slučajev, v katerih morajo otroci večinoma prebiti v zatohlih, neprežračenih prostorih. Za počitniško naselbino priporoča župan nakup Sangrada pri Cerkljah za 21.000 kron. Tam je pred 10. leti zgradil okrožni zdravnik dr. E. Globočnik skupino poslopj za 120.000 K. Poslopja so v dobrem stanju. Z 2000 K se dade popraviti nekateri nedostatki. Po celem poslopju je izpeljana elektrika. K poslopju spada velik vrt in dve parceli gozda. V poslopju so tudi parne in pršne kopeli, ki so urejene tako, da se da voda tudi ogrevati. Poleg vodne kopeli so prirejene tudi zračne kopeli na betonu in kamnu. Za poslopjem je močan vrelec hladne in zdrave vode. Sob je 18, ki so vse suhe, zračne in svetle ter je v njih prostora za 150 odraslih oseb. Nadalje sta dve prostorni obedovalnici, dve kuhinji i. t. d. Potemtakem je Sangrad kakor nalašč za počitniško naselbino za kakih 150 otrok, ako se na nadzorovalno osebje in na postrežbo računati 10 sob. Otroci bi imeli prostorno dvorišče, senčnat vrt z lepo zaraščenim smrekovim in bukovim gozdom. — Za inventar bi bilo treba okroglo 23.000 kron, tako da bi se potreboval enkratni izdatek 46.000 kron. Vsakoletni izdatek za dobo dveh mesecev (hrana, plača oskrbniku, kuharici, dvema deklama i. t. d.) bi iznašal okroglih 9000 kron. Vsota je sicer znatna za naše razmere, toda za blagor dece nepremožnih mestnih prebivalcev je mestna občina dolžna žrtvovati za tako nepodcenljivo socialno nalogo. Skrupucano ime «Sangrad» se naj prekrsti v «Paradiž», katero ime bi vzbujalo deci nade na veselo počitniško življenje že med šolskim letom. — Pred in po počitnici dobi bi bil «Paradiž» brezplačno bivališče mestnim uradnikom in njihovim rodbinam, kar bi imelo za blagodejno posledico, da ne bi vsi uradniki sili na počitnice v dobi velikih šolskih počitnic, ko se vsled tega nakupiči na magistratu toliko dela.

Odklivanje. Častno svetinjo za 25 letno zaslužno delovanje sta dobila člana prostovoljnega gasilnega društva v Begunjah gg. Ivan Pretnar in Josip Gasperin.

Poročilo se je dne 18. t. m. g. Josip Ažman ml. z Bohinjske Bistrice z gospico Franico Žerovčevico z Bleda. — Konceptni praktikant dr. Rudolf Strictius iz Radovljice se je poročil z gospodično Lino Aman iz Mödlinga.

V sredo, 27. maja ob pol 9. zvečer
v „Narodni čitalnici“
otvoritev ljudske galerije v Kranju.

C. kr. okrajni šolski svet v Kranju je imel dne 14. t. m. svojo sejo pod predsedstvom c. kr. okrajnega glavarja g. Alfonza Pirca. Predsednik predstavi in pozdravi novoimenovanega c. kr. okraj. šol. nadzornika g. Janka Janežiča in poroča, da je imenovan za nadzornika nemških šol v Trziču in pri uršulinkah v Škofji. Loki prof. A. Belar v Ljubljani. — Do konca šolskega leta imajo dopust: Marija Skaberne in Luka Knifič (podaljšane), nadalje Albina Prevc in Marija Frantar; prvo nadomestuje gđc. Karolina Zupančič, doslej v Beznici, drugo gđc. Angela Miklavčič, preje v Trziču. Mesto umrle gđc. Grozdane Padar je v Poljanah začasno nastavljen gđc. Marija Pogačnik. Gđc. Alojzja Štebi je stalno nastavljena na enorazrednici v Kokri. Sola «Südmarke» v Trziču se ni mogla odpreti, ker niso prostori prirejani. — Ministrstvo je zavrnilo rekurz občine Kranj za razširjenje dekliske šole. — Ker je v Olsevu postavno število šolskih otrok, se sklene, da se ondota enorazrednica razširi v dvorazrednico; pravtako se izpremeni ekskurendna šola na Malenskem vrhu v enorazrednico. — Gđc. Emi Peče v Selcih se pripozna druga starostna doklada. — Rešijo se končno nekatere prošnje za naučno podporo.

Iz Solc. Na Rudnem je padel 8letni Luka Megušar v apneno jamo Lovrenca Eržena, v kateri so apno gasili in se tako opekeli, da najbrž ne bo okreval. Pazite na otroke!

Z Dohinjske Bole se nam piše: Dne 21. t. m. nas je zapustil postajenačelnik g. Ivan Hočevar, ker je premeščen na Dolenjsko kot postajenačelnik v Zatičino. Žalostna je bila ta novica za njemu podvržene uslužbence. Bil je zelo priljubljen in za svoje podložne posebno dober. Več fantom je pripomogel do železniške službe in več se jih ima za svoj obstanek zahvaliti le njemu. Zatorej mu bodi vsa čast in hvala! Na njegovi novi postaji, kamor si je sam želel, mu želimo mnogo sreče in boljše zadovoljnost kakor jo je tukaj užival. Ostal nam bode v hvaležnem spominu in Bog ga živi še mnogo let. Na zdar! Usluzbenci postaje na Bohinjski Beli.

Požar v Črnučah. Dne 15. t. m. opoldne je pričelo goreti na Črnučah pri «Šublju». Pekli so kruh ter imeli «grmado». Vnele so se v dimniku saje in nastal je požar, ki bi bil kmalo vničil vso vas. Nad hišo «Šublja» stojijo poslopja župana Jos. Snoja, ki so se zapored vnela in mu je prav vse uničeno. Udarec je tam hujski, kjer je župan na smrtini postelji in mu je le par dni življenja. Pogorele so tri stavbe. Da je pihal nasprotni veter, šla bi vsa vas Črnuče in v nevarnosti sta bili tudi vasi Podboršt in Dobrava. Na lice mesta so prihitela gas. društva z Ježice, Stožic, Gameljnov, katerim vsem srčna zahvala! Tudi domačini so delali nevtrudno, da so omejili ogenj ter obvarovali vso vas uničenja.

Otvoritev hotela «Triglav» v Bohinju. Minulo nedeljo je otvoril gospod A. Seidl hotel «Triglav» na Bohinjski Bistrici. Izletnikom, ki so se pripeljali ob tej priliki iz Ljubljane in Gorenjske s posebnim vlakom, je priredil izborno vspel banket ob sviranju ljubljanske društvene godbe. Vpeljati hoče, da privabi tudi v zimski sezoni tujce v slikoviti Bohinj, sankalski in drsaliski sport po vzorcu drugih dežel. V to svrhu je že sedaj vpeljal razsežno reklamo. Poleti pa misli napraviti lastno avtomobilno zvezo z Bohinjskim jezerom. Letovičarji, katerih se je že mnogo oglasilo, bodo imeli na razpolago domače ekvipaže.

Za družbo sv. Cirila in Metoda so nabrale na predlog g. dr. Mirkota Trillerja iz Radovljice gospodični Milena Flisova iz Škofje Loke in Slava Lavrenčičeva iz Šiske ter gospa Zora Lampretova iz Kranja 40 K ob otvoritvi Grand hotela «Triglav» na Bohinjski Bistrici. — Nabiralnik in cena za prodane prve Polakove razglednice sta dala 46 K; skupaj toraj 86 K. Prosimo še tako blagonskih, uspešnih otvoritev za Slovenstvo! Hvala nabiralnikom in darovalcem! — Družba sv. Cirila in Metoda naznanja tem potom, da se nahaja po širni domovini še mnogo nabiralnikov novih, vlasti pa starih, ki niso poslali še nobenih prispevkov. Nekateri stari nabiralniki vrše svoje delo že več let; ti imajo gotovo že cele kapitale! Nekateri novi nam pa tudi še niso poslali dva ali tri mesece ničesar. Prosimo vljudno, odprite jih in pošljite nam nabrane zneske.

Drobit. Gostilno pri «Jelarju» ob bohinjškem jezeru je prevzela gospa Antonja Pavšek. — Na Črnučah je umrl ondetni župan Snój, v Vodichal posestnik Anton Jereb in pri Št. Vidu pri Lukovici je kap zadela gospo Ivano Škofic. — Mlekarska zadruga v Šmarci pri Kamniku je dobila 1000 K državne podpore za pokritje gradbenih stroškov.

XLIV. redni občni zbor «Slovenske Matice» bo v ponedeljek, dne 25. maja 1908. l. ob osmi uri zvečer v Ljubljani v veliki dvorani «Mestnega doma».

Denar po 50 stotink. Vlada namerava izdati denar po 50 vinarjev, kakor je bilo že prvotno določeno, čemur pa se je upirala ogrska vlada. Ko se leta 1910 obnovi novčena in vrednostna pogodba z Ogrsko, bo avstrijska vlada delala na to, da se uresniči njen načrt.

Za spisovatelje slovenskih učnih knjig. Deželni odbor kranjski je v svoji seji dne 13. aprila sklenil, da se spisovateljem slovenskih učnih knjig nagrade od deželne odbora ne bodo nakazovale

več po sedanjem načinu. Spisovatelj kake slovenske učne knjige ima temveč v bodoče, ako reflektuje na kako podporo, a probirani tekst, predno ga da v privatno založbo, poslati deželnemu odboru, ki bo potrebno ukrenil ter se prizadel za to, da dobi spisovatelj primerno nagrado. Klerikalni deželni odbor si torej lasti tudi zmčnost, cenzurirati knjige.

Naznanila
telovadnega društva „Sokol“ z ženskim oddelkom v Kranju.

Bratje Sokoli!
Podpisani odbor naznanja bratom članom, da se vrši od srede na četrtek njega I. letošnji nočni pešizlet, in sicer iz Lesec na Bohinjsko Bistrico in k Savici. Odhod v sredo, dne 27. t. m. z vlakom 8-26. Zbirališče v društveni telovadnici točno ob 3/8. uri zvečer. Iz Kranja se peljemo z vlakom do Lesec in od tod peš v Bohinj. Bratje! tega izleta se udeležite po zastopnikih vsa gorenjska sokolska društva in nekaj bratov iz Ljubljane. Zato pozivljamo tem potom vse brate člane, da se udeležite izleta v kar največjem številu, da s tem dostojno in v najobilnejšem številu nastopimo v slovenskem Bohinju.

Nadalje se opozarja vse brate člane in sestre članice ter vse prijatelje sokolstva, da se vrši prihodnjo soboto, dne 30. maja 1908 nastop dekliskega in deskega naraščaja. Začetek točno ob pol 9. uri zvečer. Več razvidno po lepkih.

ODBOR.

Lekarnarja A. Thierryja balzam in centifolijno mazilo. V interesu svojih čitatelev opozarjamo iste prav posebno na ti izvanredno lečilni sredstvi. Oboji, ki so v svoji lečilni zmčnosti neprekosljivi, ne postane nikdar slabi. Ravno nasprotno, čim starejši sta, tem boljši postane in ne trpi ne po mrazu in ne po vročini, tako, da se jih lahko uporablja vsak čas. Učinkujejo skoro izključno z uspehom. Ševeda se ne sme nikdar uporabljati ponaredb, ali sličnih ponujanih brezvrednih in neučinkujočih sredstev, za katere se vrže le denar proč. Uporablja naj se vedno le ti dve staroznani, pošteni, ceneni in zanesljivi, pri tem pa popolnoma neškodljivi domači sredstvi, ki bi ne imeli manjkati v nobeni družini. Kjer bi se ne dobili pristni z označenimi znamenji, naj se piše naravnost in naslavlja: Lekarnar A. Thierry, lekarna pri angelu varuhu v Pregradi pri Rogatcu.

Sladoled

najfinejši, več vrst, kakor tudi ledena kava, čokolada i. t. d. se dobi vsaki dan sveže pri E. Brandtu, Kranj. Zunanja naročila točno in ce-neje kot povsod drugod! *

Vila na Primskovem s sadnim vrtom se s 1. julijem boljši obitelji odda v najem.

Več se izve pri baron Zoisovem oskrbništvu na Brdu pri Kranju. 302 2-1

Pozor! Kolesarji!

Ker sem naročil veliko množino gumija naravnost iz tovarne, dajem izvrstno dobre plašče (mantelne) z enoletno garancijo po 3 glđ. 80 kr., cevi (šlaube) po 2 glđ. 40 kr. Tako nizkih cen ni na Kranjskem. Dalje kolesa iz najboljše in najzanesljivejše tovarne Greger. Prostotek (Freilauf) izvrstno lepo in trpežno kolo samo 70 glđ., brez prostoteka 60 glđ. Stara kolesa imam na izbero od 25 do 40 glđ. Popravila se izvršujejo hitro in zanesljivo. 301 3-1

Pavel Bizjak, Kranj 102.

Edino pravi Thierryev balzam

le z zeleno znamko nune. — 12/2 ali 6/1 steklenice ali pa 1 velika specialna steklenica s patentnim zaklepom 5 kron.

Thierryevo centifolijno mazilo proti vsem še tako starim ranam, vnetjem, poškodbam, gorečici, kislini, kašlju, krču, slabem teku i. t. d., 2 lončka 3 K 60 v. Razpošilja se le proti povzetju ali za napraj poslani denar. Ti dve domači zdravili sta povsod znani in že od nekdanj sloveči.

Naročila naj se naslavlja na: Lekarnar A. Thierry v Pregradi pri Rog. Slatini. 276 Zaloga večinoma po lekarnah. 15-5

4 zidarje in pomožnega delavca se takoj sprejme pri Janezu Rakovcu v Rovtih pri Podurju. Plača po dogovoru. 296 3-2

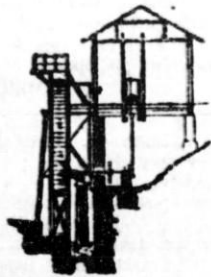
Nas Monopol - kolo št. 6, cena K 108

s prostotekom in dvojnimi zvončnim ležiščem je najcenejši, najmodernejši in bogato ozaljšan stroj najboljše kakovosti. Najmočnejše z barvastimi črtami. Dober pnevmatik. Pismena garancija 1 leto. Navadnejša kolesa cenejša. Vsak posamezni stroj se pošlje do meje prosto poštnine in colnine. Vso ali delno plačilo naprej, ostane po povzetju. Garancijske zahteve se izvrše hitro od naše avstrijske odposiljalnice. Glavni katalog o kolesih, vseh poleg spadajočih delov in fonografih s čudovito nizkimi cenami zastoj in poštnine prosto.

Multiplex vozokolesa industrija, Berlin 704, Gitschiner Str. 15.

G. Tönnies

tovarna za stroje, železo in kovinolitarna v Ljubljani priporoča kot posebnost žage in vse stroje za obdelovanje lesa. Francis-turbine osobito za žagine naprave zvezane neposredno z vratilom. Sesalno-generatorski plinski motorji, najcenejša gonilna sila 1 do 3 v. za konjsko silo in uro.

122-50

Steckenpferd lilijino milo

247 40-9

najboljše milo za kožo.

Brata HLAVKA

izdelovatelja kirurg. instrumentov atelje za ortop. aparate in bandaže Ljubljana, Prešernove ul. 5

priporočata svojo veliko zalogo obvezil za zdravstvo in bolniško postrežbo, bižejev, irigatorjev, aparatov za mrzle in inhalacije s paro, sterilizirane obveze in bandaže, kakor tudi nogavic za krčne žile, kilne pasove, vsakovrstne brizgalke in aparate za samoklistiranje, najboljša kvaliteta gumi-jevih stvari in gumijevih posteljnih podložk. — Vse bandaže se izdelujejo pod strogim nadzorstvom po od-243 52-11 redbah p. n. gg. zdravnikov.

Zunanja naročila se izvršujejo točno, hitro in diskretno. Galvanični poniklovani zavod z obratom na motor. Popravila se izvršujejo točno in cenno.

Svoji k svojim! 256 52-8

Staroznana narodna tvrdba:

Anton Iv. Pečenko

GORICA :: ulica Jos. Verdi 26

postreže pošteno in točno s pristnimi belimi in črnimi vini iz lastnih in drugih priznanih vinogradov po ceni 30-50 vin. liter; potem s pilsenjakim pivom »prazdroj« iz sloveče češke »Meščanske pivovarne«, in izbornim protivin-
skim pivom iz pivovarne kneza Schwarzenberga v Protivinu na Češkem, in sicer v sodčkih in steklenicah; z domačim pristnim tropinovecem L. vrste, lastnega pridelka v steklenicah.

Vino dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstrijsko-ogrske države v sodih od 56 lit. naprej franco gorlika postaja.

Na zahtevo pošilja tudi vzorce.

Hiša

z vrtom ali pa tudi s par orali zemlje in polja, v neposredni bližini Kranja (kake četrt ure) se želi

kupiti.

Več pove upravnistvo »Gorenjca«. 299

Ravnateljstvo »Grand hotela Triglav«

na Bohinjski Bistrici

se usoja čast. občinstvu uljudno naznaniti, da se je

podjetje otvorilo

v nedeljo, dne 17. maja.

Z odličnim spoštovanjem 289 4-3

Alfred Seidl.

Jožef Bedenk, mesar
Češnjica pri Podnartu 300
ima par 100 kg slanine (špeha, zaseke)
naprodaj po nizki ceni.

Zavarovalnica proti ognju s konkurenčnimi tarifi (cenuki)

išče

okrajnega zastopnika

s fiksno plačo in provizijo.

Ponudbe pod »Kranj i okolica« na administraciji »Gorenjca«. 295 2-2

GORICA

GORICA

Narodno podjetje! ::: Narodno podjetje!

Hotel »Pri Zlatem Jelenu«

V središču mesta. Ob glavni ulici z državnega kolodvora. Zbirališče trgovskega sveta in goriških Slovencev. — Nad 30 sob za tujce od K 1-20 više. Velik vrt z verando. Stekleni salon s teraso. Velik jedilni salon. Več sob za klube in sklenjene družbe. Kegljističe.

TOČARNA z običajnimi gostilniškimi cenami za jedi in pijače. Domača in tuja vina. — Plzensko in puntigamsko pivo. 288 5-3

Cene jako zmerne.

Postrežba pod novo upravo skrbna in točna.

Slaven

223 16-16

je

MINLOS^{ov} PRALNI PRAŠEK

KAKOR EN MOŽ SE GA DRŽE MILJONI

Absolutno neobhodno potreben je za vsako dobro urejeno gospodarstvo. — Pazi naj se na zgorajšnje varstveno znamko in varuje naj se pred ponarejanjem, ker je isto brez vsake vrednosti. — Dobiva se v trgovinah z drogerijami, kolonijalnimi blagom in milom!

Engros pri L. MINLOS, DUNAJ, I. Mülkerbastel 3.

Griotte! Griotte! Griotte!

Zdravotni ovocny likér z Prahy

priporoča

246 52-9

edni založnik za Kranj

ZDRAVKO KRAJNC, KRANJ

nasproti o. kr. pošte in sodnije.

Griotte! Griotte!

SINGER

šialne stroje

naj se kupuje le v naših prodajalnah, ki se jih spozna po teh napisnih tablah.

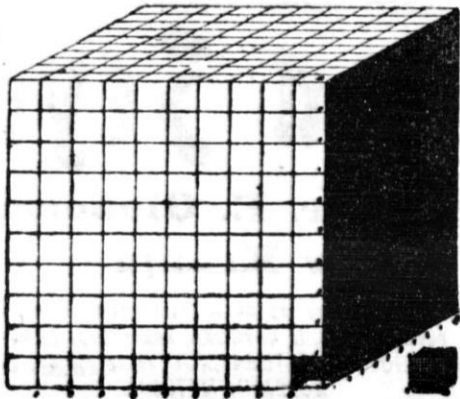

Naj se ne pusti premetiti po priporočilih, ki imajo namen, z navedbo imena SINGER prodajati že rabljene stroje ali stroje drugih vrst; kajti naši stroji se ne oddajo prekupcem, temveč se jih prodaja naravnost od nas cenjenemu občinstvu.

SINGER Co.

Akc. družba za šivalne stroje
Kranj št. 53. 11

Nova kubična knjiga!

Za vsakovrstni okrogli les, rezan ali tesan, v stari in novi meri, razvidno je iz sledečega kazala, da je to dosedaj najboljša kubična knjiga.

Kazalo:

1. Okrogli les, premer v colah, dolžina v čevljih; 2. Okrogli les, premer v centimetrih ali v colah, dolžina v metrih, vsebina v kubičnih čevljih; 3. Okrogli les, premer in obseg v centimetrih, dolžina v metrih, vsebina v kubičnih metrih; 4. Rezan in obtesan les za deske in trame vse dolgoti, debelosti in širokosti; 5. Preračunjenje col v centimetre; 6. Preračunjenje centimetrov v col; 7. Preračunjenje čevljev v metre; 8. Preračunjenje metrov v čevlje; 9. Preračunjenje kubičnih čevljev v kubične metre; 10. Preračunjenje kubičnih centimetrov v kubik čevlje; 11. Preračunjenje kubičnih metrov v kubične čevlje; 12. Tabela, po kateri se izračuna teža lesa; 13. Načrt, po katerem se lahko napravi merilo, da se lahko izračuna vsako kubično vsebino okroglih debel; 14. Kubična telesna mera. 233 52-14

Knjiga stane v močno celo platno vezana 3 K., po pošti 20 vin. več. K tej kubični knjigi se prileže tudi lahko zraven **Witri računar**, ki je za trgovce z lesom zelo pripraven. Obe knjigi skupaj vezani stane 6 K 20 vin.

Knjižica se dobiva pri založniku

Viljemu Požgaju v Kranju.

Mavricij Smolej

urar

na Jesenicah štev. 19

priporoča svojo veliko zalogo

pravih švicarskih žepnih ur

vsake vrste, dalje budilke, ure na nihala, pretane in verižice, po najnižjih cenah.

Popravila

se izdelujejo v lastni delavnici, ter sem zmožen po moji blizu 20letni skušnj vsaka tudi najtežja popravila izvršiti natančno in po nizkih cenah. Popravljajo se budilke po 80 vin. do 1'40 K. Žepne ure od K 1'20 naprej. — Zaradi kakovosti priporočam posebno precizijsko uro

„INTACT“.

Kolesarske potrebnosti

NB. Ako želite imeti uro res dobro popravljeno jo ne dajajte takim, ki urarije niti izučeni niso. 17-68

JOS. WEIBL

J. Spreitzerjev naslednik

LJUBLJANA,

Slomškove ulice št. 4.

Stavbeno-umetno in konstrukcijsko kličavničarstvo.

Žično omrežje na stroj, ograje na mirodvoru, obmejno omrežje, vežna vrata, balkoni, verande, stolpne kriše, štedilnike i. t. d

Specijaliteta: 152-27

valjični zastori (Rollbalken).

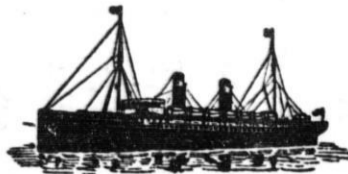

Ludovik Borovnik

puškar v Borovljah (Ferlach na Koroškem)

se priporoča v izdelovanje vsakovrstnih pušk za lovcve in strelce po najnovejših si temih pod popo nima jamstvom. Tudi predeluje stare samokresnice, vsprejema vsakovrstna popravila, ter jih točno in dobro izvršuje. Vse puške so na c. kr. preizkuševalnici in od mene preizkušene. 181 52-31

Iustrovani ceniki zastonj.

Potnikom v Ameriko!!

priporoča generalna agentura

„Amerikanske in Withe Star Linie“

najhitrejo vožnjo preko BASEL-PARIZ-CHERBOURG-NEW-YORK.

2 odhoda v tednu. — Hrana že v Baselu prosta. — Z velikanskimi in varnimi parniki teh prog prevoz od Cherbourg-NEW-YORK v resnici

5 1/2 do 6 dni.

Vsa potrebna in natančna pojasnila daje radovoljno in zastonj

Generalna agentura **Im Obersteg & Co., Basel**

28 Aeschengraben (Švica). 260 13-7

Zlate svetinje: Berlin, Pariz, Rim itd.

Najboljše kosmetično
zobočistilno
sredstvo

Seydlin

Jzdelovatelj
O. Seydl

Ljubljana, Spital.-Stritar. ul. 7

Dobi se
v
lekarne
Savilij

Šivalni stroji in kolesa

Tovarniška zaloga 130-45

Iv. Jax-a v Ljubljani

Dunajska cesta 17

priporoča svoje najbolj priznane

šiv. stroje in kolesa

Ceniki na zahtevanje zastonj.

Največja tovarniška zaloga

vsakovrstnih slammikov.

Na drobno in debelo!

Na drobno in debelo!

Za dame, gospode, deklice in dečke od najcenejše do najfinejše vrste, priporoča galanterijska in modna trgovina.

Antona Adamiča v Kranju

Glavni trg.

Finii damski slammiki se lišpajo po najnovejši obliki. Popravila se točno izvršujejo.

Svila, svileni trakovi, lišp, cvetilice ter igle za slammike vedno v zalogi.

Cene brez konkurence!

52-8

Radi pozne sezije prodaja najnovejšo damsko, gosposko, deklinško, deško in otroško konfekcijo tudi pod kupno ceno

Angleško skladišče oblek
O. Bernatovič, Ljubljana, Mestni trg št. 5.

242 13-12

Bluze
vrhna in spodnja
Krila
Predpasnike
Moderce
Šerpe
Pasove
Ovratnike
Mašence
Jabots,
Srajce
Perle
Otrečje oblekce
Krstne oprave

Potrebščine

za

šivilje

Svila

Baržun

Tresse

Čipke

Vložke

Applikaci-

jone

Gumbe

Vezenine

Glace in svilnate
rokavice
Moderne srajce
Ovratnike
Kravate
Nogavice
Žepne robce
Gumbe
Denarnice
Prsnike
Naramnice
Glavnike
Garniture
Milo
Parfum

— Nova modna trgovina :: Salon za damske klobuke —

filijalka iz Ljubljane

195 52-27

A. VIVOD-MOZETIČ V KRANJU

na glavnem trgu v hiši g. Pavšlarja

Priporoča za pomlad in poletje elegantne klobuke za dame in otroke pariške in dunajske modele. Žalne klobuke. * Klobuke sprejemam v popravilo.

==== Zunanja naročila točno. ====

ženska

ročna dela

Predtiska-

rija

Vseh vrst

pavola

Svila

Cvetlice

Ročne

torbice

Moderne

kapce

Pajčolane

Martinova cesta 20

Postajališče električne cestne

R. Lang

Martinova cesta 20

železnice pri šentpeterski cerkvi

LJUBLJANA :: Zalagatelj društva c. kr. avstr. drž. uradnikov.

Bogata zaloga pohištva vsake vrste v vseh cenah. Ogledala, slike v vseh velikostih.

Popolna oprava za vile. Špejaliteta: Gostilniški stoli.

Pohištvo iz železa, otroške postelje in vozilki po vsaki ceni.

Modroel iz žilnatega omrežja, afričanske trave ali žimo, prve vrste vedno v zalogi.

Za spalno sobo od 180 gld. naprej. Divan z okraski.

Oprave za jedilno sobo, salone, pred-sobe, cele garniture.

Špejaliteta v nevestnih balah. Veliki prostori, priljubeno in v I. nadstropju.

Čudovito poseni za hotela, vile in za letovišča 52 gld.

Za sobo; postelja, nočna omarica, o-mivalna miza, ob-šalniki, miza, sten-sko ogledalo.

Zobotehnični atelje
Oton Seydl

pri g. dr. E. Globočniku
v Kranju

ZOBOVJA, tudi ne da bi se odstranilo korenino, z ali brez nabne plošče, iz KAVČUKA, kakor tudi ZLATA, dalje VRAVNALNICE in OBTURATORJI se izvršujejo po NAJ-NOVEJŠIH METODAH.

PLOMBE V ZLATU, PORCELANU, AMALGAMU in CEMENTU kakor tudi vse ZOBOZDRAVNIŠKE OPERACIJE izvršuje tu SPECIJALIST.

111-49
Odprto vsako nedeljo od 8. do 6. ure.

POSOJILNICA V RADOVLJICI

registrovana zadruga z omejenim poročtvom

Rezervna zaklada
iznaša:

K 78.000

s podružnico na Jesenicah

sprejema hranilne vloge od vsakega in jih obrestuje po

4 ¹/₂ 0/0

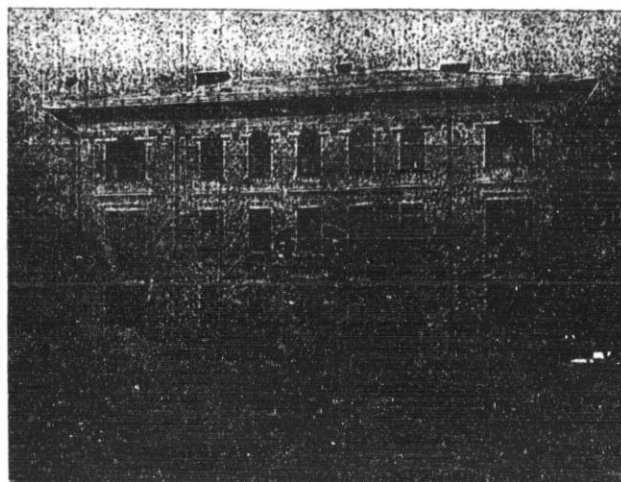
Denarni promet
v letu 1907.:

K 5,600.000

brez odbitka rentnega davka. Hranilne knjizice se sprejemajo kot gotovi denar, ne da bi se pretrgalo obrestovanje.

Posojila

se dajejo na vknjizbe brez amortizacije po 5%, ali z 1% amortizacijo, na menice pa po 6%. — Eskomptirajo se tudi trgovske menice.

Posojilnica sprejme tudi vsak drug načrt amortizacijskega dolga.

Uradije se v centrali in v podružnici
vsak dan
od 8. do 12. ure dop.
in
od 2. do 6. ure pop.
izvzemši nedelje pop.

Poštno-hranilnični račun centrale št. 45.867.
Podružnice na Jesenicah št. 75.299.

120-48